

BUYER GROUP

MARKTVISIE EN -STRATEGIE HOUTBOUW

COLOFON

Deelnemers Buyer Group Houtbouw sept 2020 - sept 2021:

De Buyer Group is ondersteund door RVO, Irma Thijsen en Indra te Ronde, en procesmatig begeleid door Jurgen Arts en Jetske Thielen via een opdracht aan Zayaz.

De Buyer Group Houtbouw is ondersteund door RVO en PIANOo.

De Buyer Group wordt mogelijk gemaakt door de ministeries van Infrastructuur en Waterstaat en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	4	Bijlage 1 – Reisprogramma / Plan van aanpak	12
Milieu-impact van de bouwsector	4		
Transitie naar een circulaire bouwconomie	4	Bijlage 2 – Presentaties, workshops, lezingen en artikelen gegeven vanuit de Buyer Group Houtbouw	13
Woningbouwsector	4	Kennisdeling	13
Deelnemers aan de Buyer group	4	Events	13
Aanpak	5	Artikelen in vakbladen, media en overige	14
Kennis en ervaringen delen	5	LinkedIn	14
2. Context en markt	6	Bijlage 3 – Informatie over verdere recente ontwikkelingen (ook na afronding van het Buyer Group traject)	15
Beleid	6		
Opschalingspotentieel	6		
Houtbouw neemt een vlucht	6		
3. Marktvisie en inkoopstrategie	7		
Houtbouw kan bijdragen aan maatschappelijke opgaven	7		
Twee publicaties over woningbouw in hout	7		
Pilotprojecten van BG deelnemers	9		
Resultaten, potentiële CO ₂ -impact	9		
Inkoopstrategie	10		
15 tips voor een uitvraag	11		

1. INLEIDING

Milieu-impact van de bouwsector

De bouw gaat gepaard met grondstofverbruik en CO₂-emissies. De bouwsector (Woningbouw, Utiliteitsbouw en GWW) is verantwoordelijk voor 35% van de CO₂-emissies, 50% van het grondstofverbruik, en 46% van al het afval. Voor de realisatie van woningen is daarom een transitie nodig.

Transitie naar een circulaire bouweconomie

Deze transitie van een lineaire naar een circulaire (bouw)economie is nodig om de milieudruk van het gebruik van grondstoffen en materialen te verlagen, de schaarste van grondstoffen tegen te gaan, de hoeveelheid primaire grondstoffen en afval in de bouw te verlagen, en het risico van leveringszekerheid te reduceren en sociaaleconomische waarde te behouden. Stip op de horizon is de doelstelling Nederland circulair in 2050¹. (zie ook www.circulairebouweconomie.nl).

Woningbouwsector

De woningbouwproductie moet komende jaren fors omhoog. Woningcorporaties staan mede aan de lat voor de beoogde woningbouwopgave van 1 miljoen woningen in tien jaar tijd, zo'n 100.000 per jaar. Zij hebben 2,4 miljoen sociale huurwoningen in bezit en beheer (waarvan het overgrote deel in de komende decennia ook duurzaam gerenoveerd moet gaan worden). Daarnaast heeft de woningbouwsector ook te maken met andere ambities en

uitdagingen, zoals energieneutraal, aardgasvrij, natuurinclusief en betaalbaar bouwen.

Deelnemers aan de Buyer group

Voorjaar 2020 hebben de ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en van Infrastructuur en Waterstaat (BZK) besloten de Buyer Group Houtbouw van woningen te starten. Twee adviseurs van RVO kregen als taak een groep woningcorporaties te zoeken die in hout willen gaan bouwen, en die willen samenwerken en kennis delen. Voor de zomer is contact gelegd met een groep van 8 Brabantse Woningcorporaties, die al een inkoop samenwerking hadden (bestaande uit inkopers van de corporaties) onder de naam 'Lente'. Zij hebben gezamenlijk meer dan 100.000 sociale huurwoningen in bezit en beheer. De groep bestaat uit: Alwel – Area – BrabantWonen – Casade – Stadlander – Tiwos – WonenBreburch – Zayaz.

In de zomer van 2020 is een plan van aanpak, een zogenaamde Reisprogramma opgesteld, en een kennisdocument met informatie over houtbouw en een lijst met vragen, vooroordelen en knelpunten. Ook is bestuurlijk commitment geregeld. Van elke woningcorporatie hebben 2 tot 4 personen aan het traject deelgenomen, naast de inkopers zijn ook projectleiders, gebouwbeheerders, assetmanagers, vastgoedmanagers, bestuurders, duurzaamheidscoördinatoren, mensen van de afdelingen communicatie en verhuur, en een deelnemer vanuit een huurdersbelangenvereniging betrokken.

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/circulaire-economie/nederland-circulair-in-2050>.

De Buyer Group Houtbouw is oktober 2020 gestart. Het Reisprogramma bestond uit 10 (online) bijeenkomsten. In deze marktvisie leest u het leerproces en resultaten van dit Reisprogramma.

Aanpak

Bij de start van de Buyer Group zijn ambities, wensen, ideeën, vragen, vooroordelen, en knelpunten opgehaald. De vragen waren het vertrekpunt voor het Reisprogramma. De belangrijkste vragen van de woningcorporaties waren: Hoe zit het met:

- De bouwkosten?
- Kun je met houtbouw voldoen aan Bouwbesluit en BENG?
- Wat verstaan we onder HSB en CLT?
- Geluid, Brandveiligheid, TO-juli (oververhitting), Warmte-isolatie?
- Beschikbaarheid van hout?
- Bosbeheer?
- Milieu, CO₂, Stikstof?
- Beleid, MPG en NMD?
- Onderhoud en mutaties?
- Hoe kun je dit uitvragen?
- Wanneer kies je voor een architect / bouwteam en wanneer voor een modulebouwer?
- Wat vinden huurders van houtbouw?
- Welke voorbeeldprojecten zijn er?

Kennis en ervaringen delen

In 10 bijeenkomsten zijn deze vragen aan de orde gekomen. Hiervoor zijn onderling kennis en ervaringen gedeeld, zijn updates gegeven van beleid en marktontwikkelingen door RVO, en zijn collega-corporaties, deskundigen en marktpartijen zoals bouwbedrijven, architecten, leveranciers van modulaire houtbouwwoningen uitgenodigd. Daarnaast hebben twee intervisie bijeenkomsten plaatsgevonden, een bezoek aan bouwproject WonenZoals aan de Mozartsingel in Den Bosch, en een bezoek aan Timmerfabriek Van Roij te Goirle.

Gedurende het traject, en in het najaar 2021 zijn ook de ambities en ervaringen gedeeld via bijeenkomsten, congressen, social media, en artikelen op de websites van PIANOo, Aedes, RVO, Circulaire bouweconomie, Groene Huisvesters, Duurzaam Gebouwd, Houtwereld, etc.

Naar aanleiding van alle vragen zijn twee publicaties over woningbouw in hout ontwikkeld.

Na afloop heeft een uitgebreide evaluatie plaatsgevonden, waarbij de vier begeleiders/ ondersteuners alle deelnemers hebben nagebeld en aan de hand van een vragenlijst naar hun bevindingen en aanbevelingen hebben gevraagd, en naar suggesties voor een vervolgtraject.

2. CONTEXT EN MARKT

Beleid

De milieubelasting van gebouwen wordt nu uitgedrukt in de MPG. Deze bestaat sinds 2012 en is in 2018 op 1 gesteld voor woningen en kantoren. Voor woningbouw is de MPG aangescherpt tot 0,8 per juli 2021. Gepland is een halvering in 2030 en aanscherping naar 0 in 2050. November 2021 is een brief aan de Tweede Kamer gestuurd met het voorstel om de halveringsdoelstelling naar voren te halen, 0,5 in 2025.

Opschalingspotentieel

Momenteel wordt minder dan 2% van de woningen met hout gebouwd. Diverse rapportages, onder andere van TNO, Invest-NL & Circle Economy, en het Manifest VORM gaan ervan uit dat opschaling naar 50% haalbaar zou zijn. Dus naar 50.000 houtbouw woningen per jaar. In elk geval is daar voldoende productiehout voor beschikbaar in de EU.

Houtbouw neemt een vlucht

Sinds de VPRO Tegenlicht documentaire Houtbouwers is er veel aandacht voor houtbouw als duurzaam alternatief met een lagere milieu-impact dan traditionele bouwmethoden. Er zijn veel rapporten verschenen, congressen over houtbouw, toename van het aanbod aan prefab en modulaire woningbouwoplossingen, plannen voor CLT fabrieken, voorbeeldprojecten in de woningbouw (sociale woningbouw, vrijstaande woningen, appartementen, hoogbouw) en utiliteitsbouw. Dit heeft ondermeer geleid tot (plannen voor) aanpassing van de MPG en opnemen van extra productkaarten in de NMD. Onlangs hebben enkele grote bouwers zoals BAM en Dura Vermeer aangegeven dat zij van betonbouw willen overstappen op houtbouw (nov 2021).

Een volgende stap naar een circulaire bouweconomie is combinatie met andere biobased materialen, bijvoorbeeld isolatie (platen, dekens, inblaas).

Modulair woningconcept Optimus, ontwikkeld door NBArchitecten in samenwerking met. Timmerfabriek Frank van Roij in opdracht van 4 woningcorporaties: Compaen, Kleurrijk Wonen, Joost, 'Thuis. (foto Irma Thijssen)

Bouwproject WonenZoals in 's-Hertogenbosch in aanbouw, CLT (kruislaaghout), van Brabant Wonen in samenwerking met Hendriks Coppelmans. (foto Hendriks Coppelmans)

3. MARKTVISIE EN INKOOPSTRATEGIE

Deze marktvisie is primair geschreven voor woningcorporaties (semi-publieke inkopers). Daarnaast is het ook bruikbaar voor commerciële woningbouwers en projectontwikkelaars, en voor marktpartijen zoals toeleveranciers, adviseurs, bouwkundigen, constructeurs, architecten, aannemers en modulebouwers.

Houtbouw kan bijdragen aan maatschappelijke opgaven

Bouwen met hernieuwbare bouwmaterialen, en biobased / houtbouw in het bijzonder, kan een belangrijke bijdrage leveren aan diverse maatschappelijke opgaven:

- Klimaatverandering: houtbouw heeft een veel lagere CO₂-uitstoot dan traditionele bouwmethoden en hout kan CO₂ opslaan.
- Woningbouwversnelling; houtbouw vindt grotendeels prefab en modulair plaats, een snelle bouwmethode met hogere bouwkwaliteit, en er zijn minder arbeidskrachten nodig. Zeker de recente opschaling van aanbod van modulaire woningbouw kan een belangrijke bijdrage leveren aan de beoogde woningbouwopgave en woningbouwversnelling.
- Stikstofcrisis: hout is een lichtgewicht bouw materiaal en houtbouw vindt veelal prefab plaats. Dat maakt dat houtbouw leidt tot minder (zwaar) transport, er is lichter materieel nodig, minder verkeers- en geluidsoverlast, en een schonere bouwplaats; oftewel minder stikstofuitstoot dan traditioneel bouwen in beton, staal, kalkzandsteen, baksteen, cement.
- Circulaire bouweconomie: hout is hernieuwbaar en biobased. Het kan eenvoudig losmaakbaar worden toegepast, en is geschikt voor hergebruik en recycling.

- Duurzaam bosbeheer: gebruik van gecertificeerd hout draagt bij aan behoud van (productie)bossen, en aan duurzaam bosbeheer, in Europa en buiten Europa (tropisch bos).
- De MPG voor woningbouw is juli 2021 van 1,0 naar 0,8 gegaan. Met houtbouwconstructie kan nu al een MPG van 0,5 of lager worden behaald. Dit loopt voor op de beoogde halvering van de MPG in 2030 (of versneld in 2025).

Twée publicaties over woningbouw in hout

Naar aanleiding van vragen van de woningcorporaties in de Buyer Group zijn twee publicaties ontwikkeld. Want het bleek dat informatie over houtbouw, toegesneden op sociale woningbouw, lastig vindbaar was en nog niet handzaam bij elkaar gebracht.

De Rapportage Woningbouw in hout geeft antwoord op de vragen van de woningcorporaties. Het Rapport is opgesteld door Centrum Hout in samenwerking met een bouwfysisch deskundige, een bouwkostendeskundige, en een klankbordgroep bestaande uit de woningcorporaties. Het rapport is enerzijds bedoeld voor bestuurders, anderzijds geeft het bijvoorbeeld ook antwoord op specifieke technische en bouwfysische aspecten.

Voor de rapportage is ook een benchmark uitgevoerd om de kosten in beeld te brengen, op basis van 20 HSB projecten vergeleken met ruim 200 vergelijkbare woningbouwprojecten in traditionele bouwmethoden.

In de Rapportage komen de volgende onderwerpen aan bod:

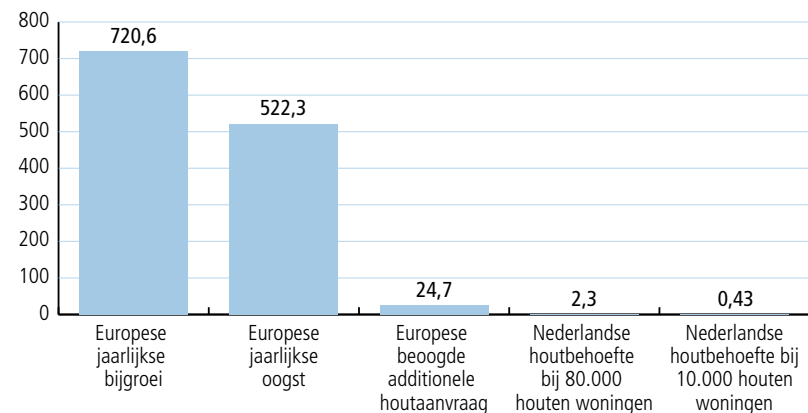
1 Houtbouw in Nederland
Duurzaam bouwen in hout, kenmerken hout en houtbouwssystemen p. 3	5 Huurder en verhuurder
p. 21
2 Houtbouwssystemen
Type houtbouwssystemen, afwerkingen p. 7	6 Grondstoffen en milieu
MPG, CO ₂ emissie en opslag, stikstof, circulariteit p. 22
3 Bouwkosten
Benchmark, methode, vergelijking bouwkosten, exploitatiekosten p. 10	7 Bosbeheer en beschikbaarheid
Duurzaam bosbeheer, beschikbaarheid hout p. 26
4 Bouwkundige prestaties
p. 14	8 Uitvraag
p. 30

Hieruit blijkt ondermeer:

- Beschikbaarheid: Binnen Europa is voldoende duurzaam hout uit productiebossen beschikbaar voor opschaling (verdubbeling) van

woningbouw in hout. De bossen in de EU omvatten 180 miljoen hectare. Jaarlijks groeit 1 miljard m³ hout bij. Hiervan wordt nu per jaar 470 miljoen m³ geoogst, dat is minder dan de helft.

- Bouwbesluit: Houtbouw kan prima voldoen aan Bouwbesluit-eisen en prestaties t.a.v. energie, BENG, MPG, isolatie, vocht, brandveiligheid, geluid, comfort, oververhitting.
- Bouwkosten: De bouwkosten van houtbouw zijn concurrerend met die van traditionele bouwsystemen. Een HSB constructie is over het algemeen zo'n 10% goedkoper dan traditionele zware bouwmethoden, mits al vroeg in het proces voor houtbouw is gekozen. (NB 1: De houtprijs maakt maar een klein deel uit van de bouwkosten. NB 2: wat onderhoud betreft is er geen verschil omdat het hier niet gaat om de gevelafwerking. Die kan zowel bij HSB als bij traditionele bouw bestaan uit baksteen, stuc, beplating of hout. NB 3: Snelle, prefab bouw maakt dat er bovendien sneller huurinkomsten zijn.)
- Bouwplaats: Bij houtbouw is sprake van een kleinere, stillere, schonere bouwplaats, wat een voordeel is voor personeel op de bouwplaats en voor omwonenden.

Daarnaast is het Inspiratieboek Woningbouw in Hout ontwikkeld, met 18 voorbeeldprojecten van sociale woningbouw, en met interview met woningcorporaties, architecten, bouwbedrijven en gemeenten.

Pilotprojecten van BG deelnemers

De 8 Brabantse Lente-corporaties zijn pilot-inkoopprojecten in houtbouw gestart. In totaal staan ruim 600 wooneenheden in 13 houtbouw projecten op de planning.

In onderstaande samenvatting de 8 openbare projecten, met tussen haakjes een indicatie van woningaantallen:

- Alwel: Roosendaal Flexwoningen – Flaviadonk 1 Roosendaal (40x)
- Area: Herontwikkeling voormalig kantoor – Iepenlaan 4 Veghel (16x)
- Area: Herontwikkeling Bogert – Ringbaan-Noord Uden (40x)
- BrabantWonen: Nieuwe Hoeven – Udensedreef 5 Schaijk (90x)
- BrabantWonen: WonenZoals – Mozartsingel 's-Hertogenbosch (18x)
- Stadlander: Houtbouwpilot regio Bergen op Zoom (ntb)
- Zayaz: Boschgaard – Monseigneur van Roosmalenplein 32 's-Hertogenbosch (19x)
- Zayaz: Noordoosthoek – uitleglocatie Groote Wielen Rosmalen (235x)

Resultaten, potentiële CO₂-impact

Een globale berekening met de MPG laat zien dat 10.000 HSB woningen (volgens een standaard mix van woningtypen) circa 175.000 ton CO₂-eq besparen. Het gaat hierbij dan alleen om de constructie! Toepassing van hout in de gevel, kozijnen, binnenwanden, dak, beplating etc is hierin niet meegenomen; ook bv Zonnepanelen of andere installaties zijn niet meeberekend. Wordt de opgeslagen CO₂ meeberekend, dan is dit circa 280.000 ton. (WE adviseurs i.o.v. Centrum Hout, 2020). Een gemiddelde modulewoning bevat 50 m³ hout.

In de onderstaande tabel staat de CO₂-emissie in ton CO₂-eq aangegeven van verschillende woningtypen en verschillende bouwwijzen; houtskeletbouw (HSB) en zware bouwmethoden (beton, baksteen, kalkzandsteen).

	BVO	HSB	Zwaar	Vershil	CO ₂ winst
Rijtussen	146	44.8	57.8	23 %	13 ton
2-onder-1-kap	180	55.9	78.8	29 %	22.9 ton
Vrijstaand	264	80.9	106.7	24 %	25.8 ton
Appartement	77	25.9	34.4	24 %	8.5 ton

Bron: onderzoek WE adviseurs io.v. Centrum Hout, 2020. Dit is op basis van de RVO referentiewoningen, Bouwregelgeving en de huidige Bepalingsmethode voor LCA onderzoek.

De CO₂ emissie is in tonnen. (dus 44.8 ton CO₂ voor een HSB rijwoning).

NB: Opgeslagen CO₂ is niet meegenomen.

BVO = bewoonbaar vloeroppervlak van RVO referentiewoningen.

Aangezien woningbouwprojecten in het algemeen een looptijd hebben van zo'n 10 jaar, kunnen er wat betreft het jaar dat de groep corporaties als Buyer Group heeft gedraaid, geen realistische uitspraken worden gedaan over de CO₂-impact van de genoemde

pilotprojecten. Een aantal van de pilotprojecten was reeds in aanbouw toen de Buyer Group nog moest starten, de meesten waren echter in een vroege initiatieffase waarin nog contact met de gemeente werd gezocht over de ambities en kansen van houtbouw, en soms was zelfs nog sprake van een zoektocht naar en overleg over een geschikte bouwlocatie of bestemmingsplan. Er heeft wel een intervisie bijeenkomst plaatsgevonden over een uitvraag voor een project waarvan het ontwerp al twee jaar gelden was gemaakt en waarvoor een bouwer werd gezocht.

Inkoopstrategie

Op basis van informatie uit de Buyer Group bijeenkomsten, input van de Lente-corporaties, ervaringen van Centrum Hout, de Rapportage Woningbouw in Hout, het Inspiratieboek Woningbouw in hout, de Handreiking Circulair Inkopen in 8 stappen B&U, Aedes inkoopdocumenten, en expertise van PIANOo, RVO en de Groene Huisvesters, zijn tips geformuleerd voor een goede uitvraag van woningbouw in hout. Deze passen bij verschillende manieren van aanbesteden, bij een traditioneel traject met architect en bouwer en bij de keuze voor een modulebouwer, en bij verschillende stadia van beleid en besluitvorming, het stedenbouwkundig plan, en het ontwerp- en bouwproces.

15 tips voor een uitvraag

1. Leg de duurzaamheidsambities op bestuurlijk niveau, in beleid en op projectniveau vast.
2. Benoem uitgangspunten, randvoorwaarden, en combinatie met andere doelstellingen en opgaven, zoals een lage CO₂-uitstoot, circulair bouwen, hernieuwbaar of biobased bouwen, natuurinclusief bouwen, losmaakbaarheid, lichte bouwmethode, BENG, NOM, passief bouwen, aardgasvrij, maximaal bouwtempo/bouwtijd, werkomstandigheden op de bouwplaats, materialenpaspoort, losmaakbaarheid, demontageplan, toekomstige restwaarde, etc.
3. Creëer intern draagvlak voor houtbouw; betrek bestuurders, projectleiders, duurzaamheidsdeskundigen, inkopers, financiële afdeling, gebouwbeheerders, onderhoudsafdeling, communicatie afdeling. Maak gebruik van de energie die er al is; faciliteer huurdersverenigingen die graag houtbouw willen, en zet enthousiaste projectleiders voor je project in.
4. Geef vroeg in het ontwerp- of bouwproces aan dat je kiest voor houtbouw (houtbouwconstructie of modulair houtbouwsysteem).
5. Benut expertise uit de markt, bv via dialoog of marktconsultatie. Liefst vroegtijdig in het project waarbij uitgangspunten en het ontwerp nog niet vastliggen.
6. Benut ervaringen en contacten van collega-corporaties, door te sparren, vraagstukken uit te wisselen, of via projectbezoek. Dit helpt het lerend vermogen en innovatiekracht van de sector.
7. Kies bij de selectie van architect, constructeur en adviseur voor specialisten met ervaring met houtbouw; vraag naar visie en referentieprojecten.
8. Werk samen in een ontwerp- en bouwteam met alle disciplines, voor een optimaal ontwerp. Betrek eventueel ook leveranciers.
9. Kies bij de selectie van een bouwer voor een bedrijf met ervaring met houtbouw; vraag naar visie en referentieprojecten; vraag naar een bouwbedrijf dat zelf in hout gaat bouwen (en dit niet inkoop).
 10. Kies voor een uitvraag op basis van prijs en kwaliteit, in plaats van traditioneel alleen op prijs. Bijvoorbeeld:
 - a. Design and Build: waarbij je met prestatie-eisen en gunningscriteria de beste inschrijver (architect met houtbouwer) met het beste ontwerp, dat voldoet aan de prestatie-eisen en dat past binnen het gestelde maximum budget
 - b. Design, Build and Maintain: waarbij je naast de bovengenoemde prestatie-eisen ook het onderhoud meeneemt;
 - c. Circulair aanbesteden: via een marktconsultatie partijen (architect en houtbouwer) in een vroeg stadium selecteren op basis van kennis en ervaring met houtbouw, en samen (incl. gemeente en evt. omgeving op inbreidingslocatie) een houtbouwontwerp uitwerken op basis van een integraal PvE, prestatie-eisen en ambities binnen een taakstellend budget.
 11. Vraag om een integraal ontwerp, inclusief installatieconcept dat past bij een lichte bouwconstructie.
 12. Borg de kwaliteit door te vragen naar gecertificeerd hout en een houtbouwsysteem met KOMO certificering.
 13. Zorg voor goed Duurzaam Meerjaren Onderhoudsplan, D-MJOP.
 14. Wellicht heeft een gezamenlijke uitvraag met collega-corporaties toegevoegde waarde. Prefabricage en standaardisering, opschaling en groot inkopen maken een optimaal ontwerp en kostenreductie mogelijk.
 15. Gebruik de inkooptools van [Aedes, zoals de Leidraad Aanbesteden](#).

BIJLAGE 1 – REISPROGRAMMA / PLAN VAN AANPAK

RVO PIANOo heeft met de Buyer Group houtbouw circa 10 bijeenkomsten en intervisie sessies georganiseerd, waarbij deskundigen en marktpartijen zijn uitgenodigd. Op deze manier kon uitwisseling van kennis en ervaring optimaal worden ingericht:

8 oktober 2020 – Meetup Houtbouw (online)

- Marco Vermeulen - Studio Marco Vermeulen
- Eric de Munck - Centrum Hout

5 november 2020 – Eva Lanxmeer Culemburg (online)

- Kees Thielen / Jort Kelder (bewoners van houtbouw woning)
- Jan van Wiggen (bewoner en voormalig medewerker Kleurrijk Wonen)
- Gerwin Verschuur (bewoner)

15 december 2020 – Ontwerp en kosten (online)

- Emile van Vugt / Marlies Zuidam – FAAM architecten
- Mariette Willems – Centrum Hout
- Thijs Luijkx – watkostdebouwvaneenhuurwoning.nl

28 januari 2021 – Intervisie (online)

- Met externe begeleiding van Nancy Kerstens – Knop

9 maart 2021 – Houtbouw anno nu (online)

- Elisabeth ter Borg – Fien wonen (online)
- Harold van de Ven – Optimus
- Freek van Zeist – The New Makers
- Patrick Schreven – ECO+BOUW

22 april 2021 – Pilot project Mozartsingel BrabantWonen (online)

- Marijn van Zelst – BrabantWonen
- Sander Leistra – WY.Architecten
- Hans van den Elzen / Rene Beks – Hendriks Coppelmans

28 april 2021 – Extra intervisie casus Area (online)

- Met begeleiding door Jetske Thielen en Jurgen Arts

1 juni 2021 – Moneytalk (online)

- Mariette Willems – Centrum Hout
- Thijs Luijkx – watkostdebouwvaneenhuurwoning.nl
- Peter Kuidersma – Nieman

1 juli 2021 - Bezoek bouwproject WonenZoals in Den Bosch (fysiek)

- Brabant Wonen
- Hendriks Coppelmans
- Jan Willem vd Groep

8 juli 2021 – Lunchsessie Houtbouw voor alle medewerkers Lente (online)

- Door Jetske Thielen en Jurgen Arts

7 september 2021 – Project bezoek Optimus en bespreken vervolg (fysiek)

- Frank van Roij – Timmerfabriek Frank van Roij

BIJLAGE 2 – PRESENTATIES, WORKSHOPS, LEZINGEN EN ARTIKELEN GEGEVEN VANUIT DE BUYER GROUP HOUTBOUW

Kennisdeling

Buiten de 8 Brabantse Lente-corporaties, is gewerkt aan een zogenaamde 'tweede ring'. Dit met als bedoeling de kennis ook verder naar buiten te brengen.

Events

1 juli 2021 – Duurzaam Gebouwd Congres 2021 (online)

Irma Thijssen – RVO

Jurgen Arts – Lente Houtbouw

22 september 2021 – Groene Huisvesters: versnelling houtbouw (fysiek)

Irma Thijssen – RVO

Jetske Thielen en Jurgen Arts – Lente Houtbouw

22 september – Neprom, Aedes, IVBN – Themagroep Houtbouw start

Irma Thijssen

23 september 2021 – Renda Dag van de Circulariteit (fysiek)

Jetske Thielen en Jurgen Arts – Lente Houtbouw

3 november – Building Holland

Jetske Thielen (2 nov) , Irma Thijssen (3 nov)

24 november - Houtdag

25 november - Aedes webinar

Irma Thijssen, Eric de Munck

Oktober – Aedes podcast

Irma Thijssen

Artikelen in vakbladen, media en overige

- Artikel Duurzaam gebouwd (5 februari 2021)
"8 Brabantse corporaties zetten learning community op"
- Artikel Stadszaken (11 november 2020)
"Brabantse woningcorporaties willen met focus op houtbouw signaal afgeven aan NL"
- Artikel Stadsblad Cirkelstad (uitgave 2021)
"Brabantse Lente-corporaties werken samen in Buyer Group houtbouw"
- Blog Hendriks Coppelmans (15 april 2021)
"De acht voordelen van houtbouw volgens Jetske Thielen"
- Ondertekening City Deal Circulair en Conceptueel Bouwen (8 april 2021)
Lente-corporaties sluiten aan bij deze City Deal
- Verbinding Provincie Noord-Brabant en Buyer Group Biobased (doorlopend)

LinkedIn

Er is een besloten groep op LinkedIn aangemaakt om kennis te delen.

BIJLAGE 3 – INFORMATIE OVER VERDERE RECENTE ONTWIKKELINGEN (OOK NA AFRONDING VAN HET BUYER GROUP TRAJECT)

Inmiddels zijn er in 2021 enorme ontwikkelingen rond woningbouw in hout:

- De Groene Huisvesters, netwerk van 30 duurzame woningcorporaties, hebben in 2021 met Aedes samen circa 10 presentaties over circulair en biobased bouwen georganiseerd; en een roadshow voor 30-35 Aedes bestuurdersnetwerken.
- Op 8 april tijdens de Innovation Expo hebben bijna 90 deelnemers getekend voor de City Deal Circulair en Conceptueel Bouwen, een samenwerkingsverband van overheden, bouwondernemingen, kennisinstellingen en koepelorganisaties.
- De Green Deal convenant Houtbouw MRA (Metropool Regio Amsterdam) is eind oktober door ruim 80 organisaties getekend. Ambitie is om in 2025 20% van de nieuwe woningen in de Metropoolregio Amsterdam van hout en andere biobased materialen te bouwen. Dat levert jaarlijks ca. 220.000 ton CO₂ uitstootreductie en een aanzienlijke vermindering van de uitstoot van stikstof op. Het Green Deal convenant is een samenwerking van gemeenten, provincies, projectontwikkelaars, beleggers, aannemers, woningcorporaties, architecten, houtbouwers, hout producerende partijen, kennisinstellingen, ingenieurs- en adviesbureaus, financiële instellingen en koepelorganisaties getekend.
- Neprom, Aedes, IVBN, Bouwend Nederland en Woningbouwers NL gaan – na het Lente-Akkoord 2.0 Circulair Industrieel bouwen – van start met een vierjarig programma Circulaire Woningbouw. Vooralsnog lijkt het erg ingestoken op prefab / industrieel bouwen. Er is vooruitlopend eind september al een Themagroep Houtbouw gestart.
- FSC Nederland is september 2021 met behulp van Europese subsidie (EU LIFE) gestart met een consortium dat gaat voor 15% houtbouw in sociale woningbouw in 2026, in Nederland en Denemarken. Het project wordt uitgevoerd door FSC Nederland, FSC Denemarken, Lister Buildings, TBI Woonlab, Centrum Hout, TU Delft, Via University en een groep van negen woningcorporaties.
- Voor de MIA regeling wordt gekeken of en hoe circulair en biobased bouwen nog beter kan worden gestimuleerd.
- Eind oktober heeft CBE 3 podcasts over circulair en biobased woningbouw georganiseerd.
- Er zijn 30 a 40 houtbouwprojecten op het RVO Podium Gebouwen en op de website van Circulaire bouweconomie gepubliceerd.
- Er zijn 60 houtproductkaarten categorie 2 in de NMD opgenomen, actie Centrum Hout.